

AUGLÝSING

um friðland á Látrabjargi

Drög

1. gr.

Um friðlýsinguna

Umhverfis- og auðlindaráðherra hefur í samræmi við náttúruverndaráætlun 2004-2008 og lög nr. 60/2013 um náttúruvernd og með samþykki sveitarstjórnar Vesturbyggðar og landeigenda Hvallátra og Bæjarbjargs ákveðið að friðlýsa Bæjarbjarg og hluta lands Hvallátra sem friðland í samræmi við 49. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Líffræðileg fjölbreytni svæðisins er mikil og er þar að finna fjölskrúðugt fuglalíf sem byggist m.a. á fjölbreyttu fæðuframboði og búsvæðum fyrir fugla. Látrabjarg er alþjóðlega mikilvægt fuglasvæði, en bjargið er stærsta fuglabjarg Evrópu og fjölmennasta sjófuglabbyggð landsins þar sem meðal annars er stærsta álkubbyggð í heimi. Á svæðinu hafa orpið fjölmargar tegundir fugla og þar á meðal tegundir sem eru á válista og ábyrgðartegundir Íslendinga s.s. álka og lundi. Lífríki í sjó er afar fjölbreytt og mikilvægt fæðusvæði varpfugla í bjarginu. Náttúrufegurð svæðisins er mjög mikil. Gróðurfar einkennist af grasmóum og klettagróðri. Þar finnst afar sjaldgæf flétta á landsvísu, bjargstrý og stefánssól sem er friðlýst planta. Við Látrabjarg er einnig að finna menningarminjar auk þess sem jarðsaga Vestfjarða speglast í bjarginu. Vestast á Látrabjargi eru Bjargtangar sem eru vestasti tangi Íslands.

Friðlandið Látrabjarg samræmist verndarflokki IV samkvæmt flokkunarkerfi IUCN (Alþjóðlegu náttúruverndarsamtakanna).

Við ákvörðun um friðlýsingu þessa var höfð hliðsjón af samningnum um verndun villtra plantna og dýra og lífsvæða í Evrópu (Bern 1979), sbr. Stjórnartíðindi C 17/1993, samningnum um líffræðilega fjölbreytni (Rio de Janeiro 1992), sbr. Stjórnartíðindi C 3/1995 og samþykkt um votlendi sem hafa alþjóðlegt gildi, einkum fyrir fuglalíf (Ramsar 1971) sbr. Stjórnartíðindi C 1/1978.

2. gr.

Markmið friðlýsingarinnar

Meginmarkmið friðlýsingarinnar er að vernda sérstætt og fjölbreytt lífríki svæðisins og búsvæði fugla, einkum varpsvæði sjófugla. Friðlýsingunni er jafnframt ætlað að vernda og viðhalda náttúrulegu ástandi ásamt mikilfenglegu landslagi frá sjávarmáli upp á hæstu brúnir og ein mestu fuglabjörg við Norður-Atlantshaf. Friðlandið hefur mikið vísinda- og fræðslugildi og er vel þekkt á meðal vísindamanna og fuglaáhugafólks. Markmið með friðlýsingunni er einnig að tryggja rannsóknir og vöktun á lífríki svæðisins, með áherslu á búsvæði og afkomu varpfugla sem og að stuðla að fræðslu um fuglalífið í Látrabjargi.

Jafnframt er það markmið friðlýsingarinnar að vernda menningarminjar svæðisins.

Svæðið hefur mikið aðdráttarafl fyrir gesti sem heimsækja Vestfirði og mikilvægt er að stýra þeirri umferð með verndarráðstöfunum.

3. gr.

Mörk svæðisins

Mörk friðlandsins eru frá Þambaraflögum, eftir Brunnanúp, að Hálsvörðu gegnum Lambalá, þar sem vötum hallar fram á bjargbrún, í sjó fram og alla leið að landamerkjum við Eyjaskorarnúp frá Melalykkju yfir miðjan Þorsteinshvamm og fylgi línan landamerkjum inn til landsins. Friðlandið nær jafnframt til hafsbotns, lífríkis og vatnsbols 1 km frá landi. Mörk friðlandsins má sjá á meðfylgjandi korti og í hnitaskrá.

4. gr.

Umsjón með friðlýsta svæðinu

Umhverfisstofnun hefur umsjón með friðlandinu í samræmi við 2. mgr. 13. gr. og 79. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Með Umhverfisstofnun starfar samstarfsnefnd sem í eiga sæti fulltrúar stofnunarinnar, landeigenda og Vesturbyggðar. Fulltrúi Umhverfisstofnunar skal vera formaður nefndarinnar. Samstarfsnefndin skal funda tvisvar á ári að lágmarki.

Hlutverk samstarfsnefndar er að fjalla um framkvæmdaáætlun og landvörslu fyrir friðlandið, samvinna við gerð stjórnunar- og verndaráætlunar ásamt endurskoðun og breytingar á henni, breytingar á friðlýsingarskilmálum og önnur stefnumótandi mál sem varða friðlandið.

5. gr.

Stjórnunar- og verndaráætlun

Umhverfisstofnun ber ábyrgð á að gerð sé stjórnunar- og verndaráætlun fyrir friðlandið í samvinnu við landeigendur, Vesturbyggð, Náttúrufræðistofnun Íslands og eftir atvikum aðrar fagstofnanir og hagsmunaaðila, sbr. 1. mgr. 81. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013. Í stjórnunar- og verndaráætlun skal m.a. fjalla um landnýtingu, landvörslu, vöktun, uppbyggingu, fræðslu og miðlun upplýsinga, verndaraðgerðir, aðgengi ferðamanna, þar á meðal aðgengi fatlaðs fólks.

Stjórnunar- og verndaráætlun er háð staðfestingu ráðherra sbr. 3. mgr. 81. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013.

6. gr.

Umferð um friðlandið

Almenningi er heimil för um friðlandið en skylt að ganga vel og snyrtilega um svæðið og fylgja umgengnisreglum sem þar gilda. Gestir í friðlandinu skulu fylgja merktum gönguleiðum. Broddstafir, þ.e. göngustafir aðrir en þeir sem gegna hlutverki hjálpartækja aldraðra og fatlaðra, eru bannaðir innan friðlandsins. Sýna skal fyllstu varkárni gagnvart lífríki svæðisins. Umferð reiðhjóla er óheimil utan akvega, bílastæða og skilgreindra hjólaleiða.

Ríðandi mönnum er aðeins heimil för um svæðið á merktum reiðleiðum og vegum. Hrossabeit er óheimil utan skilgreindra áningarhólfa.

Umhverfisstofnun er heimilt að loka fyrir umferð um friðlandið í samræmi við 25. gr. a laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Óheimilt er að hafa gæludýr í friðlandinu frá 1. maí til 15. september. Utan þess tíma skal hafa gæludýr í bandi og fjarlægja úrgang frá þeim. Gæta skal þess að gæludýr valdi ekki truflun á lífríki friðlandsins, skemmdum á náttúru og menningarminjum eða valdi gestum ónæði.

Óheimilt er að lenda þylum og öðrum mönnuðum loftförum innan friðlandsins nema að fengnu leyfi Umhverfisstofnunar. Óheimilt er að nota ómönnuð loftför nema með leyfi

Umhverfisstofnunar. Undanskilið er leitar- og björgunarflug með mönnum og ómönnum loftförum.

Öll umferð og landtaka skipa og báta innan friðlandsins er óheimil nema að fengnu leyfi Umhverfisstofnunar. Undanskilið banninu er eftirfarandi:

- a) Umferð og landtaka vegna nytja hefðbundinna hlunninda.
- b) Umferð landeigenda sem er ekki í atvinnuskyni.
- c) Umferð og landtaka vegna rannsókna.
- d) Umferð skipa og báta sem leita vars undir Látrabjargi vegna veðurs og sjólags.
- e) Umferð skipa og báta er heimil eftir hefðbundnum siglingaleiðum vestur frá Bjargtöngum og um Látraröst vegna öryggis sjófarenda.

7. gr.

Dvöl og umgengni

Öllum er skylt að ganga vel og snyrtilega um friðlandið. Næturdvöl og tjöldun er bönnuð innan friðlandsins. Óheimilt er að urða eða skilja eftir rusl eða annan úrgang innan marka friðlandsins og óheimilt er að kveikja eld.

Gestum svæðisins er skylt að hlíta fyrirmælum landvarðar eða annarra starfsmanna hvað snertir umgengni og háttsemi í friðlandinu.

Ef veruleg hættu er á tjóni af völdum mikillar umferðar eða vegna sérstaklega viðkvæms ástands náttúru getur Umhverfisstofnun ákveðið að takmarka umferð eða loka viðkomandi svæði tímabundið fyrir ferðamönnum að fenginni tillögu hluteigandi sveitarfélags, Landgræðslunnar eða landeiganda eða að eigin frumkvæði sbr. 25. gr. a. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

8. gr.

Rannsóknir og vöktun

Náttúrufræðistofnun Íslands ber ábyrgð á vöktun í friðlandinu sbr. 74. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Vöktunaráætlun skal vera unnin í samráði við Umhverfisstofnun og vera hluti af stjórnunar- og verndaráætlun.

Náttúrufarsrannsóknir innan friðlandsins, aðrar en náttúrufarsrannsóknir Náttúrufræðistofnunar Íslands, eru háðar leyfi Umhverfisstofnunar. Niðurstöður rannsókna skulu vera aðgengilegar fyrir Umhverfisstofnun og Náttúrufræðistofnun Íslands. Náttúrufræðistofnun Íslands kemur á framfæri ábendingum til Umhverfisstofnunar ef stöðu verndaðrar tegundar hrakar þannig að þörf kunnist að vera á sérstökum aðgerðum.

9. gr.

Fræðsla

Umhverfisstofnun hefur umsjón með gerð fræðsluefnis um friðlandið í því skyni að efla vitund almennings á mikilvægi verndunar svæðisins. Í fræðsluefni um friðlandið skulu koma fram upplýsingar um verndargildi og sérstöðu svæðisins og þær umgengnisreglur sem þar gilda.

Nánar skal kveðið á um fræðslu í stjórnunar- og verndaráætlun.

10. gr.

Verndun dýralífs, gróðurs og jarðminja

Óheimilt er að trufla dýralíf og raska gróðri í friðlandinu, bæði á landi og í sjó.

Óheimilt er að sleppa eða dreifa framandi lífverum í friðlandinu, þ.m.t. að rækta framandi plöntutegundir, sbr. reglugerð um innflutning, ræktun og dreifingu útlendra plöntutegunda nr. 583/2000. Fjarlægja skal framandi tegundir plantna og dýra sem hafa verið flutt inn á svæðið eða berast inn á það. Nánar skal fjallað um framandi lífverur í stjórnunar- og verndaráætlun.

Allt rask á jarðminjum er óheimilt innan friðlandsins, nema með sérstöku leyfi skv. 12. gr.

11. gr.

Verndun menningarminja

Óheimilt er að hrófla við menningarminjum í friðlandinu. Um vernd menningarminja fer eftir lögum um menningarminjar nr. 80/2012.

12. gr.

Landnotkun og mannvirkjagerð

Allar hefðbundnar nýttjar landeigenda, s.s. eggjataka, eru heimilar eins og verið hefur.

Framkvæmdir skulu vera í samræmi við markmið friðlýsingarinnar og skulu ekki rýra verndargildi svæðisins. Framkvæmdir eru háðar leyfi Umhverfisstofnunar sbr. 2. mgr. 40. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, sveitarfélags sbr. skipulagslög nr. 123/2010 og lög nr. 160/2010 um mannvirki og samþykki stjórnar félags landeigenda. Framkvæmdir skulu vera í samræmi við samþykkt aðalskipulag Vesturbyggðar, deiliskipulag svæðisins og stjórnunar- og verndaráætlun.

Afla skal leyfis Umhverfisstofnunar vegna skipulagðra viðburða og verkefna sem kalla á aðstöðu, mannafla eða meðferð tækja innan friðlandsins, s.s. vegna kvikmyndagerðar, listviðburða eða samkomuhalds.

13. gr.

Veiði og notkun skotvopna

Öll meðferð skotvopna er bönnuð innan marka friðlandsins nema til refa- og minkaveiða í samræmi við lög nr. 64/1994 um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum.

Veiðar á ref eru heimilar samkvæmt almennum reglum þar um. Halda skal skrá yfir greni og veidd dýr og skila til Umhverfisstofnunar.

Stefnt er að útrýmingu minks. Veiðar á mink skulu stundaðar á vegum Vesturbyggðar og í samráði við Umhverfisstofnun. Halda skal skrá yfir veidd dýr og skila til Umhverfisstofnunar.

14. gr.

Refsiákvæði

Brot gegn friðlýsingu þessari varða sektum eða fangelsi allt að tveimur árum sbr. 90. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Landvörðum eða öðrum starfsmönnum friðlandsins er heimilt að vísa þeim af svæðinu sem brýtur gegn ákvæðum náttúruverndarlaga eða þeim reglum sem um svæðið gilda sbr. 2. mgr. 84. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Tillaga 18. mars 2019

15. gr.
Gildistaka

Friðlýsingin öðlast þegar gildi.

DRÖG